



Rembrandt stond zelf model voor *De Vaandeldrager*

***De Vaandeldrager*: nu te zien in het Rijksmuseum**

In het Rijksmuseum in Amsterdam is van alles te zien: van spectaculaire scheepsmodellen tot wereldberoemde schilderijen, zoals *De Nachtwacht* van Rembrandt. Binnenkort komt hier een bijzonder schilderij bij: *De Vaandeldrager* van Rembrandt. Het schilderij was tot voor kort in Franse privébezit, maar zal vanaf juni voor iedereen te zien zijn in de Eregalerij van het Rijksmuseum. Maar wat is dat eigenlijk, een vaandeldrager? ①

Vaandeldragers

In het leger had elke compagnie zijn eigen vaandeldrager. Het vaandel – een soort vlag – was een heel belangrijk symbool op het slagveld. Als dat verloren ging, ontstond er een groot probleem omdat dan niemand meer kon aanwijzen wie bij welk leger hoorde. Vaandeldragers moesten er dan ook alles aan doen om hun vaandel uit handen van de vijand te houden. Zelfs als ze dat met de dood moesten bekopen. Omdat het gevaar dus groot was dat ze sneuvelden, was er een ongeschreven wet dat vaandeldragers ongetrouwd moesten zijn. Het waren stoere jongens, die zichzelf goed lieten zien op het slagveld. Daarom droegen ze vaak opvallende, glanzende kleding. Het waren ook rijke jongens. Dat moest ook wel, want die mooie kleding moesten ze zelf betalen. ②

Het schilderij

Voor het schilderij *De Vaandeldrager* heeft Rembrandt zichzelf als model genomen. In die tijd begon hij met het schilderen van dramatische verhalen uit de bijbel en gebruikte hij in zijn werken sterke licht-schaduw contrasten, waar hij beroemd mee is geworden. Rembrandt was dertig jaar toen hij *De Vaandeldrager* schilderde. Hij was net zijn eigen atelier gestart en wilde echt laten zien wat hij kon. ③

- 20 Rembrandt gebruikte bij het maken van het schilderij hele dikke verf voor alles wat dichtbij was en dunne, vage vormen voor alles wat verder weg moest lijken. Zo kwam er heel veel diepte in het schilderij, ook doordat Rembrandt op het schilderij een beetje schuin staat en zijn elleboog naar ons toe steekt.

Schuttersstuk

- 25 Het lijkt erop dat Rembrandt *De Vaandeldrager* heeft geschilderd als een soort sollicitatiebrief. Men denkt dat hij graag schutterstukken wilde schilderen, dat is een groepsportret met schutters. Dat waren namelijk de goedbetaalde opdrachten waarmee je ook veel aanzien kreeg.
- Schutters beschermden in de tijd van Rembrandt de stad, een beetje zoals de politie nu. Ze patrouilleerden door hun wijk en sloten elke avond de stadspoorten, waarna ze de sleutels afleverden bij de burgemeester. Ook als er relletjes waren, of als er een brand moest worden geblust, hielpen de
- 30 schutters. Maar het allerbelangrijkste was het verdedigen van de stad als die werd aangevallen. Ook de schutterij had vaandeldragers, die heel vaak deel uitmaken van geschilderde schutterstukken. Ze staan ook op het meest beroemde schuttersstuk in de kunstgeschiedenis: *De Nachtwacht*.
- Het plan van Rembrandt werkte dus! Een paar jaar later kreeg hij de opdracht om zijn bekendste werk te schilderen, wat direct naast *De Vaandeldrager* in het Rijksmuseum hangt: *De Nachtwacht*. ④⑤

De Vaandeldrager in het buitenland

- 35 Nadat Rembrandt *De Vaandeldrager* had geschilderd, verliet het schilderij de Nederlandse Republiek al vrij snel. Het was een tijdje in Parijs, in Brussel en daarna weer in Parijs. Wat er daarna precies met *De Vaandeldrager* gebeurde, is moeilijk te achterhalen, maar op een gegeven moment kwam het schilderij in Frans privébezit. Al met al is *De Vaandeldrager* bijna twee eeuwen in privébezit gebleven – 182 jaar om
- 40 precies te zijn. Al die tijd is het verborgen geweest voor de buitenwereld. ⑥

De Vaandeldrager is weer thuis

- Begin dit jaar werd *De Vaandeldrager* door Nederland gekocht met geld van de Nederlandse Staat, de Vereniging Rembrandt en het Rijksmuseum Fonds. Dankzij deze aankoop is Rembrandts meesterwerk voortaan toegankelijk voor iedereen. Om *De Vaandeldrager* echt naar de mensen toe te laten komen,
- 45 ging het schilderij vanaf eind april 2022 op tournee door heel Nederland en was het elke maand in een andere provincie te zien. Elk museum waar het schilderij op dat moment hing gaf dan ten minste één dag gratis toegang. Op dit moment is *De Vaandeldrager* aangekomen in het Rijksmuseum, waar het voorlopig zal blijven. Op 17 juni kun je het schilderij daar gratis komen bekijken! ⑦⑧

Bron: rijksmuseum.nl



De Nachtwacht van Rembrandt - het meest beroemde schuttersstuk in de kunstgeschiedenis